

**Konferencja Regionalna Międzynarodowej Unii
Geograficznej w Polsce
Kraków, 18-22 sierpnia 2014 r.**

*Regional Conference of the International Geographical Union in Poland
Cracow, 18-22 August, 2014*

MAREK DEGÓRSKI

Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyckiego PAN
00-818 Warszawa, ul. Twarda 51/55; m.degor@twarda.pan.pl

Zarys treści. Celem sprawozdania jest pokazanie chronologii prac, które doprowadziły do odbycia się Konferencji Regionalnej Międzynarodowej Unii Geograficznej w Polsce oraz krótka charakterystyka samej konferencji. Po 80 latach międzynarodowa społeczność geografów spotkała się drugi raz w naszym kraju. Po raz pierwszy w 1934 roku w Warszawie podczas Kongresu MUG, zaś w 2014 – w Krakowie w czasie Konferencji Regionalnej. W omawianej imprezie naukowej wzięło udział około 1400 uczestników z ponad 60 państw świata.

Słowa kluczowe: Międzynarodowa Unia Geograficzna, Konferencja Regionalna, Kraków.

Po osiemdziesięciu latach polskie środowisko geografów miało okazję zorganizować w kraju tzw. mały kongres Międzynarodowej Unii Geograficznej, czyli Konferencję Regionalną MUG. Poprzednie wydarzenie tej rangi, jaką był Kongres Międzynarodowej Unii Geograficznej miało miejsce w Warszawie w sierpniu 1934 r. O randze i znaczeniu tych dwu spotkań międzynarodowej społeczności geografów świadczy patronat honorowy Prezydentów RP – w roku 1934 Ignacego Mościckiego, w 2014 Bronisława Komorowskiego – a także, między innymi, znacząca liczba uczestników.

Idea zorganizowania w Polsce Konferencji Regionalnej Międzynarodowej Unii Geograficznej powstała w Polskim Towarzystwie Geograficznym w 2002 r. Po uzyskaniu akceptacji i wsparcia Komitetu Nauk Geograficznych PAN, została po raz pierwszy przedstawiona władzom MUG w czasie Kongresu w Glasgow w roku 2004. Przedstawiona oferta konferencji MUG w Polsce zyskała przychylność ówczesnych władz Komitetu wykonawczego MUG, prezydenta – prof. Anne But-

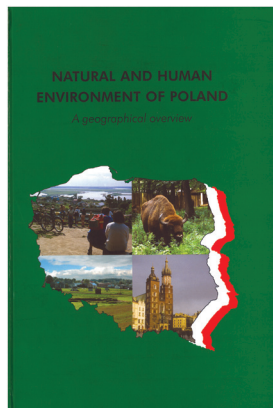
timer oraz Sekretarza Wykonawczego i Skarbnika – prof. Ronalda Ablera. W tym samym roku w kraju powołany został Komitet Sterujący, którego zadaniem była organizacja konferencji na bazie własnych środków finansowych, pozyskiwanych ze składek członków konsorcjum. W skład konsorcjum weszło Polskie Towarzystwo Geograficzne, Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania PAN oraz trzy Uniwersytety: Jagielloński, Warszawski i Śląski. Na Przewodniczącego Komitetu Sterującego wybrano prof. dr. hab. Marka Degórskiego. W czasie swojej dziesięcioletniej działalności Komitet Sterujący powiększył się o kolejne trzy uczelnie: Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Uniwersytet Łódzki oraz Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu. Działalność Komitetu Sterującego nie ograniczała się tylko do prac bezpośrednio związanych z organizacją konferencji, ale polegała również na promowaniu osiągnięć polskiej geografii w czasie kolejnych Kongresów MUG: w 2008 – Tunis, 2012 – Kolonia oraz Konferencji Regionalnych: w 2006 – Brisbane, 2010 – Tel Aviv, 2011 – Santiago de Chile, 2013 – Kioto (fot. 1).

Z inicjatywy Komitetu Sterującego w roku 2006 została także przygotowana monografia dotycząca geografii Polski, środowiska zarówno fizyczno-, jak i społecznogeograficznego. Do napisania poszczególnych rozdziałów zaproszeni zostali wybitni specjaliści z zakresu poszczególnych subdyscyplin geografii. Praca stała się wizytówką badań prowadzonych w naszym kraju w kontekście studiów geograficznych, przekazującą informacje o Polsce w sposób przystępny nawet dla osób, którym nasz kraj wydaje się bardzo egzotyczny (fot. 2). Została z powodzeniem rozpowszechniona w czasie Konferencji MUG w Brisbane.

W historii organizacji Konferencji MUG w Polsce istotny był rok 2008. Komitet Sterujący podjął wówczas decyzję, że miejscem światowego spotkania geografów będzie Kraków, a odbędzie się ono w obiektach Uniwersytetu Jagiellońskiego, głównie Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej zlokalizowanego na Kampusie 600-lecia Odnowienia UJ. Na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego Międzynarodowej Unii Geograficznej w Moskwie (5-8 maja 2008 r.) profesorowie B. Domański i M. Degórski przedstawili skonkretyzowaną ofertę organizacji konferencji w Krakowie, która została przyjęta i zatwierdzona przez władze MUG na rok 2014. Trzy lata później Komitet Sterujący powołał lokalny Komitet Organizacyjny, którym pokierowała dr hab. Anita Bokwa, pracownica Instytutu Geografii i Gospodarki Przestrzennej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Następnie skierowano prośbę do Prezydenta RP Bronisława Komorskiego o objęcie honorowym patronatem międzynarodowego spotkania geografów w Polsce, co zostało życzliwie przyjęte przez Pana Prezydenta. Zaproszono również wódcę miasta, czyli prezydenta Krakowa – prof. Jacka Majchrowskiego, rektora Uniwersytetu Jagiellońskiego – prof. Wojciecha Nowaka, prezesa Polskiej Akademii Nauk – prof. Michała Kleibera oraz prezydenta Międzynarodowej Unii Geograficznej – prof. Vladimira Kolosova do Komitetu Honorowego Konferencji. Opracowano symbolikę konferencji, w tym jej logo nawiązujące do globalnego charakteru przedsięwzięcia i symboli geografii (fot. 3).

Fot. 1. Stoisko promujące polską geografę w czasie Kongresu MUG w Tunisie (2008).
Na zdjęciu prof. M. Degórski
Professor M. Degórski manning a stand promoting Polish geography
at the IGU Congress in Tunis (2008)

Fot. 2. Strona tytułowa książki pt. *Natural and human environment of Poland – geographical overview* przygotowanej na Konferencję Regionalną MUG w Brisbane w roku 2006
Cover of the book *Natural and Human Environment of Poland – A geographical overview*
published for the IGU Regional Conference in Brisbane, Australia, 2006.

Fot. 3. Logo konferencji regionalnej MUG w Krakowie
Logo of the IGU Regional Conference in Krakow

Fot. 4. Otwarcie Konferencji Regionalnej MUG w Krakowie
Od lewej: dr hab. Anita Bokwa – przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego konferencji, tłumaczka Urzędu Miasta, prof. Jacek Majchrowski – prezydent Krakowa, prof. Piotr Laidler – prorektor UJ, prof. Paweł Swianiewicz – przedstawiciel Prezydenta RP, Vladimir Kolosov – prezydent MUG, prof. Marek Chmielewski – wiceprezes PAN, prof. Marek Degórski – przewodniczący Komitetu Sterującego.

Opening of the IGU Regional Conference in Krakow
From left to right: Dr hab. Anita Bokwa, Chair of the Organising Committee, the City Authority's translator, Prof. Jacek Majchrowski, Mayor of Krakow, Prof. Piotr Laidler, Deputy Rector of JU, Prof. Paweł Swianiewicz, representative of the President of Poland, Prof. Vladimir Kolosov, IGU President, Prof. Marek Chmielewski, PAS Vice-President, Prof. Marek Degórski, Chair of the Steering Committee.

Efektom naszej dziesięcioletniej pracy było przygotowanie Regionalnej Konferencji MUG, która odbyła się w dniach 18-22 sierpnia 2014 r. Jej hasło przewodnie „Zmiany, Wyzwania, Odpowiedzialność” (Changes, Challenges, Responsibility), nawiązywało do podstawowych zagadnień badawczych współczesnej geografii. W konferencji wzięło udział blisko 1400 uczestników z 64 krajów, reprezentujących wszystkie zamieszkałe kontynenty kuli ziemskiej. Nie licząc geografów z Polski, których udział wyniósł około 25% ogółu uczestników (350 osób), najliczniejszą grupę stanowili geografowie z Niemiec (blisko 100 osób), Japonii (78), Republiki Czeskiej (60), Wielkiej Brytanii (58) i Chin (52 osoby). Wśród państw, które reprezentowane były przez ponad czterdziestu uczestników znalazły się: Rosja, Stany Zjednoczone, Francja i Węgry, zaś ponad 20 geografów przyjechało z Włoch, Indii, Hiszpanii, Izraela, Finlandii, Republiki Południowej Afryki, Holandii, Tajwanu, Szwecji i Brazylii. Pozostałe kraje reprezentowane były przez od jednego uczestnika (jak Wyspy Bahama) do blisko 20 (Szwajcaria, Kanada, Korea Południowa, Australia).

Otwarcie konferencji odbyło się 18 sierpnia. Miało ono miejsce w Auditorium Maximum Uniwersytetu Jagiellońskiego. Wśród gości, którzy swoją obecnością i adresami oraz życzeniami skierowanymi do uczestników uświetnili uroczystość otwarcia znaleźli się: przedstawiciel Prezydenta RP prof. Paweł Swianiewicz, prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski, prorektor UJ ds. Collegium Medicum prof. Piotr Laidler, wiceprezes PAN prof. Marek Chmielewski, a także przewodniczący Komitetu Sterującego prof. Marek Degórski i przewodnicząca Komitetu Organizacyjnego dr hab. Anita Bokwa (fot. 4).

Część oficjalną ceremonii otwarcia zakończyło wręczenie nagród oraz złotych medali laureatom Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej. Aktu dekoracji dokonali dr Kathryn Berg i prof. Les Chalmers z Komitetu Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej działającej pod auspicjami MUG oraz prof. Jacek Majchrowski (fot. 5).

Międzynarodowa Olimpiada Geograficzna odbyła się w dniach 12-18 sierpnia, czyli bezpośrednio przed rozpoczęciem się konferencji. Wzięło w niej udział 36 drużyn, reprezentujących tyleż samo państw, złożonych z uczniów szkół średnich. Największą liczbę punktów w czasie olimpijskiej rywalizacji zdobyli uczniowie z Singapuru, zaś zdobywcą I miejsca został James Mullen ze Stanów Zjednoczonych. Organizatorem Olimpiady był Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, któremu należą się słowa uznania za wzorowe przeprowadzenie konkursu.

W dalszej części ceremonii otwarcia, po krótkim koncercie muzyki chopinowskiej w wykonaniu młodego wirtuoza krakowskiego Mateusza Matei, odbył się wykład prof. dr. hab. Leszka Kosińskiego zatytułowany *Znaczenie geografii (Relevance of Geography)*, w którym autor wskazał na kilka istotnych problemów badawczych z punktu widzenia geografii jako dyscypliny naukowej.

W godzinach wieczornych, po zakończeniu uroczystości związanych z inauguracją konferencji nastąpiło w Collegium Maius UJ otwarcie wystawy zatytułowanej „Rozwój myśli geograficznej w Polsce” (fot. 6).

Celem przygotowanej ekspozycji było pokazanie uczestnikom konferencji dorobku polskiej geografii w kontekście rozwoju zarówno myśli, jak i instrumentarium, wykorzystywanym w badaniach geograficznych. Założeniem wystawy była jej otwartość i zwarta prezentacja dorobku polskiej geografii nie tylko uczestnikom konferencji, lecz szerokim rzeszom społeczeństwa, co zostało osiągnięte przez ponad półroczne funkcjonowanie ekspozycji. Pomysłodawcą i głównym organizatorem wystawy był prof. Antoni Jackowski, któremu należą się podziękowania za ogromny wysiłek organizacyjny. Wystawa składała się z dwu części: ekspozycji instrumentów badawczych, starych map, atlasów i globusów (łącznie z najcenniejszym globusem jagiellońskim), umieszczonej w salach Muzeum UJ oraz części planszowej, przedstawiającej historię polskiej geografii, umiejscowionej w ogrodach profesorskich Collegium Maius UJ (fot. 7).

Gośćmi honorowymi pierwszego dnia międzynarodowego spotkania geografów – ceremonii otwarcia zarówno konferencji, jak i wystawy – byli emerytowani profesorowie naszej dyscypliny naukowej z różnych ośrodków akademickich Polski oraz rodziny zmarłych, wybitnych geografów, między innymi prawnukowie Wincentego Pola oraz syn prof. Stanisława Pawłowskiego – twórcy poznańskiej geografii, zamordowanego przez Niemców w poznańskiej cytadeli 6 stycznia 1940 r. – prof. n.med. Zbigniew Pawłowski.

Kolejne cztery dni konferencji cechowały się podobną organizacją obrad. W godzinach porannych i popołudniowych toczyły się one w 30 równoległych sesjach referatowych, obejmujących fizyczne oraz społeczno-ekonomiczne kierunki badań geograficznych. Sesje zorganizowane zostały przez 41 komisji przedmiotowych MUG, a także przez samych uczestników konferencji. Największą liczbę sesji zorganizowały Komisje: Dynamics of Economic Spaces: (22 sesje), Geographical Education: (19 sesji) i Urban Commission: Urban Challenges in a Complex World: (19 sesji). Również zainicjowane przez uczestników sesje rozszerzyły istniejący strukturalny, wynikający z organizacji MUG, zakres merytoryczny konferencji. W sumie uczestnicy przygotowali 47 sesji. Przykładem może być sesja zorganizowana przez prof. Leszka Starkla i prof. Antoniego Jackowskiego, która nawiązywała do historii badań geograficznych w Polsce w okresie po II wojnie światowej, na tle rozwoju geografii światowej. Równoległe do sesji referatowych toczyły się sesje posterowe. W sumie w czasie konferencji odbyło się 226 sesji referatowych i ogłoszono na nich 1171 referatów. Zaprezentowano 227 posterów.

Każdego dnia bezpośrednio po lunchu miały miejsce sesje plenarne, w których brali udział wszyscy uczestnicy konferencji, a zaproszeni przez organizatorów mówcy nawiązywali w swoich wystąpieniach do trzech kluczowych słów zawartych w hasle spotkania krakowskiego, Changes, Chalanges, Responsibili-

Fot. 5. Prezydent Krakowa prof. Jacek Majchrowski w czasie dekoracji zwycięzców Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej
 Prof. Jacek Majchrowski, Mayor of Krakow, during the IGEO award presentation ceremony

Fot. 6. Otwarcie wystawy „Rozwój myśli geograficznej w Polsce”
 Od lewej: dr. hab. Krzysztof Stopka – dyrektor Muzeum UJ, prof. Piotr Laidler – prorektor UJ, prof. Marek Degórski – przewodniczący Komitetu Sterującego, prof. Vladimir Kolosov – prezydent MUG.

Opening of the exhibition on The Development of Geographical Thought in Poland
 From left to right: Dr. hab. Krzysztof Stopka, Head of the JU Museum, Prof. Piotr Laidler, JU Deputy Rector, Prof. Marek Degórski, Chairman of the Steering Committee, Prof. Vladimir Kolosov, IGU President.

ty. Drugiego dnia konferencji (19 sierpnia) dyskutowano kierunki i dynamikę zmian zachodzących w środowisku. Wykład wygłosił prof. Benno Werlen, który zwrócił uwagę na tradycyjne i nowe obszary zmian, które leżą w polu zainteresowań geografów. W trzecim dniu konferencji (20 sierpnia) wykłady wygłoszone przez prof. Zbigniewa Kundzewicza i prof. Gideona Bigera dały okazję do wymiany spostrzeżeń na temat współczesnych wyzwań przed jakimi stoi świat. Mówcy podkreślili rolę przyrodniczych i społecznych aspektów problemów globalnych z ich silnymi lokalnymi reperkusjami. W kolejnym dniu (21 sierpnia) prof. Julie Winkler i prof. Andreas Faludi podjęli próbę określenia zakresu odpowiedzialności ludzkości za zmiany jakie zachodzą w megasystemie środowiska geograficznego. Bardzo ciekawa była dyskusja pomiędzy wszystkimi panelistami, jaka miała miejsce w ostatnim dniu konferencji (22 sierpnia). Jej moderatorem był prof. Andreas Faludi, który bardzo syntetycznie podsumował dyskusję i wskazał najważniejsze problemy badawcze dla współczesnej geografii.

Fot. 7. Globus Jagielloński (ze zbiorów Muzeum UJ)
Jagiellonian Globe (Collection of the JU Museum)

Uczestnicy konferencji brali udział nie tylko w samych obradach, ale również w wielu naukowych imprezach towarzyszących. Przed rozpoczęciem konferencji odbyły się zebrania i seminaria sześciu komisji MUG zorganizowane w Warszawie, Krakowie i Poznaniu, a w czasie jej trwania, równoległe z obradami, odbywały się cztery warsztaty tematyczne: (1) miasto bez Boga – pochodzenie i zmiany przestrzeni religijnej nowych miast socjalistycznych i postsocjalistycznych; (2) współczesne trendy fragmentacji krajobrazu i ocena łączności przestrzen-

nej; (3) koncepcja świadczeń ekosystemowych w planowaniu przestrzennym; (4) doskonalenie umiejętności prezentacji (dla młodych geografów).

Bardzo istotnym elementem każdej konferencji geograficznej są wycieczki, dające możliwość poznania przez uczestników walorów środowiska i kultury danego regionu i kraju. W czasie spotkania krakowskiego codziennie istniała możliwość wyjazdu do Wieliczki, Auschwitz, czy też Ojcowa, a przed konferencją i po jej zakończeniu zorganizowano dwa wyjazdy studialne: jeden poświęcony zagadnieniom degradacji krajobrazu pod wpływem silnej antropopresji w regionie śląskim, drugi – walorom środowiskowo-kulturowym regionów środkowej Polski oraz ich ewaluacji. Odbyły się także trzy spotkania towarzyskie, z których najważniejszym był uroczysty obiad w podziemiach kopalni soli w Wieliczce.

Z merytorycznego punktu widzenia, Konferencja Regionalna MUG w Krakowie dała polskim geografom możliwość pokazania społeczności międzynarodowej swoich osiągnięć badawczych i umiejętności warsztatowych, jak również zapoznania się z obecnymi trendami w badaniach światowych. Nawiązanych zostało wiele kontaktów pomiędzy badaczami, co w przyszłości może owocować wspólnymi pracami badawczymi, szczególnie w dużych międzynarodowych projektach, a w konsekwencji ciekawymi publikacjami.

Ocena konferencji przez jej zagranicznych uczestników i władze Międzynarodowej Unii Geograficznej jest bardzo wysoka. Podkreśla się bardzo dobrą organizację oraz wysoki poziom merytoryczny sesji. Wszystko to było możliwe do osiągnięcia dzięki wysiłkowi wielu osób zaangażowanych w pracach Komitetów: Sterującego, Organizacyjnego, Międzynarodowej Olimpiady Geograficznej i Organizacji Wystawy „Rozwój myśli geograficznej” oraz 120 wolontariuszy z ośmiu ośrodków akademickich, zaangażowanych bezpośrednio w obsługę imprezy.

W tym miejscu, jako przewodniczący Komitetu Sterującego, pragnę serdecznie podziękować wszystkim osobom, które przyczyniły się do naszego wspólnego sukcesu na poszczególnych etapach organizacji, od pomysłu do jego realizacji.

MAREK DEGÓRSKI

REGIONAL CONFERENCE OF THE INTERNATIONAL GEOGRAPHICAL UNION IN POLAND, CRACOW

The aim of this report is to show the chronology of the works, that finally led to the organization of the Regional Conference of the International Geographical Union in Poland and to present short characteristic of the conference itself. After 80 years, international community of geographers met for the second time in our country. First time took place in Warsaw in 1934 during the IGU Congress, the second in Cracow last year during the Regional Conference. Last year's scientific event was attended by about 1,400 participants from more than 60 countries from all over the world.

